

Aanschaf leermiddelen

U vindt op deze site een rekenmodel waarmee u de kosten van uw leermiddelenmix zou kunnen calculeren. Op het leermiddelenplein van de SLO site vindt u de kosten van verschillende methoden. Op de site van Kennisnet vindt u verwijzingen naar (gratis) digitaal leermateriaal. Hieronder vindt u enkele voorbeelden van hoe pilotscholen financiële kaders stellen en kosten calculeren.

Voorbeeld 1: Liemers college

Uitspraak 9

Leermiddelen worden gefinancierd uit de totale begroting [lumpsum] voor de school. Richtlijn voor het budget is het door de overheid beschikbaar gestelde bedrag. [In 2009 €€ 316,= per leerling.]

Toelichting

De financiering van leermiddelen [boeken, werkboeken, digitaal leermateriaal, materiaal voor gebruik in de lokalen en bij excursies] gebeurt uit het totaal aan middelen voor de school. De overheid voorziet in een bijdrage van €€ 316,= per leerling. Het totale bedrag wordt schoolbreed ingezet voor de financiering van alle leermiddelen en de organisatiekosten die met verstrekking van de leermiddelen gemoeid zijn en wordt in de begroting opgenomen. [het budget is niet leerlinggebonden!]

Gevolgen

- Voorstellen voor projecten en initiatieven bevatten altijd een onderdeel met inzicht en toelichting op kosten en opbrengsten.
- De kosten van .'boeken.' als resultaat van de Europese aanbesteding bepaalt de ruimte voor uitgaven aan en investering in overige leermiddelen.
- Er moeten dus keuzes gemaakt worden. Nieuwe leermiddelen moeten binnen het budget worden gefinancierd. Dat kan dus betekenen dat andere leermiddelen niet meer worden aangeschaft.

Uitspraak 10

Kosten mogen voor de baten uitgaan.

Toelichting

Investerings in initiatieven of projecten kunnen gerechtvaardigd zijn als er in de jaren daarna opbrengsten tegenover staan.

Gevolgen

Voorstellen voor projecten en initiatieven bevatten altijd een onderdeel met inzicht en toelichting op kosten en opbrengsten. Als de opbrengsten duidelijk en goed onderbouwd zijn, het project kwaliteitsverbetering realiseert en [op termijn] ook binnen het leermiddelenbudget valt, is de kans op toekenning groot.

Uitspraak 11

Leermiddelen worden Europees aanbesteed.

Toelichting

Dit is een wettelijke vereiste. De Europese aanbesteding zal centraal vanuit Quadraam gecoördineerd worden.

Gevolgen

- We zijn gebonden aan de leverancier die de aanbesteding wint, dus minder flexibel.
- Als de aanbesteding goed verloopt binnen Quadraam, kan door schaalvoordelen goedkoper ingekocht worden.

Voorbeeld 2: Montaigne College

De school wil de door het rijk verstrekte middelen optimaal gebruiken. Het gemiddelde bedrag dat de school wil uitgeven voor het leermiddelenpakket van de leerling is vastgesteld op 320 euro, conform de vergoeding per leerling vanuit de rijksoverheid. Dit betekent dat de school alleen in bijzondere gevallen extra, eigen middelen inzet voor de aanschaf en/of ontwikkeling van lesmateriaal. Bv. Als er extra kosten voortkomen uit strategische beleidskeuzes.

Binnen dit financiële kader wordt per afdeling (zie schema in paragraaf 2) een gemiddelde prijs voor het leermiddelenpakket vastgesteld, eventueel gespecificeerd naar leerjaren. De schoolleiding stelt in samenspraak met de teamleiders dit bedrag vast.

Per afdeling wordt gestreefd in max. 4 jaar naar een verdeling van het budget voor aanschaf van materiaal van derden en ontwikkeling van eigen materiaal, als volgt (uitgaande van een normbedrag van 320 euro):

- 230 euro voor aanschaf materiaal van derden (incl. licenties)
- 90 euro voor ontwikkeling eigen materiaal (incl. inzet personeel)

Daarnaast wordt ongeveer 25 euro per leerling additioneel ingezet voor kopieer- en reproductiewerk, voor zover het betrekking heeft op onderwijsdoelen (dus niet administratief). Hierbij zal nog onderscheid gemaakt worden tussen verbruik en gebruik en tussen zwart-wit- en kleurkopieën. Om het aantal kopieën terug te dringen wordt het eigen materiaal tijdsbestendig gemaakt. Dit betekent dat (delen van) dit materiaal meerdere schooljaren gebruikt kan worden. De reprotkosten worden uit het huisvestingbudget bekostigd en niet uit het leermiddelenbudget, zodat er meer middelen kunnen worden vrijgemaakt voor onderwijsontwikkeling. Door een eerste kritische 'boekenlijstronde' in 2008 -2009 is de gemiddelde prijs per boekenlijst teruggebracht van 330 naar 290 Euro. Hieronder zijn de stappen in beeld gebracht die de komende 4 jaar moeten leiden tot het verder terugbrengen van gemiddelde boekenlijstprijs

Aan het leermiddelenbeleid gerelateerde Beleidskeuzes uit het nieuwe schoolplan (korte termijn)

	Onderdeel	Tijdpad
1.	Opstellen boekenlijst 2010 - 2014 (zo weinig mogelijk werkboeken)	Uiterlijk maart 2010
2.	Herontwerpen /aanpassen VMBO intersectoraal	Uiterlijk maart 2011
3.	Ontwikkelen programma Technisch ontwerpen klas 1 HV en 3 Gymnasium	Uiterlijk juni 2010
4.	Ontwikkelen programma Kunst en Techniek 3 H en 3V	Uiterlijk juni 2011
5.	Uitvoeren nieuw ontwikkeld programma NLT 4,5,6 HV	Vanaf september 2010

6.	Curriculum vervangende contextrijke opdrachten ontwerpen voor thema's in onderbouw (en thematische opdrachten)	2010 -2014
7.	Curriculum vervangende (vakoverstijgende) contextrijke opdrachten ontwerpen voor vakken in de onderbouw	2010 -2014
8.	Curriculum vervangende contextrijke opdrachten ontwerpen voor thema's in bovenbouw (en thematische opdrachten)	2010 -2014
9.	Curriculum vervangende (vakoverstijgende) contextrijke opdrachten ontwerpen voor vakken in de bovenbouw	2010 -2014
10.	'Tijdloos' maken en produceren bestaand materiaal	Uiterlijk juni 2010
11.	Invoeren bestaand materiaal in www.montaigne-db.nl	Continue
12.	Betrekken van leerlingen bij het beoordelen van zelfontworpen materiaal d.m.v. enquêtes	Continu
13.	Betrekken van leerlingen bij het ontwerpen van materiaal via de Domeinraden	Jaarlijks bij minimaal een onderwijsproject per team
14.	Breed inzetten van wintoets	2011 - 2012

Wanneer een afdeling in staat is minder geld uit te geven aan materiaal van derden, ontstaat er meer ruimte voor investeringen in eigen materiaal.

Ten aanzien van de exacte verdeling van de kosten per afdeling en per team wordt in de komende jaren ervaring opgedaan. Bovengenoemde uitgangspunten zijn daarbij bepalend, alsmede de tabel met streefcijfers uit paragraaf 2.

Voor de kosten voor de aanschaf van abonnementen, deelnames etc. reserveert de school jaarlijks een budget van 5.000 euro. Teams en secties kunnen een aanvraag doen voor een aanschaf, onderbouwd met een onderwijskundige argumentatie en een kostenplaatje. De schoolleiding beslist over toekenning van de aanvraag, in samenspraak met het OnderwijsAtelier.

Eventuele extra vakken worden meegenomen binnen het budget (ouders gaan hiervoor dus niet extra betalen).

Voorbeeld 3: Nassau College

Een gemiddeld boekenpakket kost € 400,00 voor klas 1 t/m 3
50% van de leermiddelen bestaat uit werkboeken die in 1 jaar worden afgeschreven. De overige boeken worden in 3 jaar afgeschreven. Hiermee komen wij voor klas 1 t/m 3 uit met de bekostiging.

Voor de klas 4 t/m 6 kost een boekenpakket gemiddeld € 450,00. Ook hier zijn 50% van de boeken werkboeken. Bij een afschrijving van 3 jaar krijgen we hier een tekort. Om het tekort wat gaat ontstaan op te vangen gaan we de boeken in 4 jaar afschrijven en hebben wij de vakgroepen gevraagd het komend jaar met een alternatief te komen voor de relatief hoge kosten voor de werkboeken. Het komend schooljaar starten we al met diverse pilots.

Ons streven is de kosten van de werkboeken met minimaal 50% terug te brengen. Dit moet een besparing opleveren van minimaal € 150.000 euro. Wij gaan er vanuit dat we maximaal 2 FTE moeten investeren voor contentontwikkeling. De kosten hiervan zijn € 120.000. Eind 2012 moet dit zijn gerealiseerd.

Leermiddelen worden betaald uit de lumpsum financiering. Daarnaast hanteert de school een ouderbijdrage van € 57,-. De school heeft een contract met van Dijk Educatie. Voor de klassen 1 t/m 3 worden de pakketten door de school samengesteld en uitgereikt, voor de 2e fase worden de pakketten dit jaar bij wijze van proef samengesteld én uitgereikt door van Dijk Educatie. Het contract met van Dijk loopt t/m het schooljaar 2009-2010.

Voorbeeld 4: College Vos

Er is in deze notitie voor gekozen om een ombuiging in het leermiddelenbudget te onderzoeken. Er is met name naar gekeken naar de vraag welke ruimte ontstaat als (een deel van) de werkboeken gedigitaliseerd wordt, onder gelijkblijvende overige omstandigheden. Hiervoor is een rekenmodel gemaakt dat uitgaat van de gemiddelde huidige kosten. Op basis van enkele aannames die hieronder geëxpliciteerd worden wordt het budget berekend dat voor arrangeren en aankopen van materialen beschikbaar is. De berekening zelf is opgenomen in bijlage 1.

Er is uitgegaan van de gemiddelde kosten van een leermiddelenpakket zoals dat door de leverancier is aangegeven en het aantal leerlingen dat op grond van deze kosten een pakket heeft gekregen.

De leverancier heeft aangegeven hoeveel de totale kosten van werkboeken voor een locatie zijn. Er is een gemiddeld bedrag per leerling per locatie berekend. Vervolgens zijn de ambities doorgerekend. In het model wordt er rekening mee gehouden dat het eerste jaar 60% van de huidige (papieren) werkboeken in klas 1 en 2 nog gebruikt wordt, dat 20% van de werkboeken vervangen wordt door digitaal werkmateriaal en dat 20% vervangen wordt door een als pdf opgeslagen werkboek. Het (papieren) werkboek wordt afgeschreven in 4 jaar (zie toelichting in de kadertekst op blz. 8).

Het is – voor het eerste jaar – een bescheiden stap. In de praktijk zouden meer werkboeken gedigitaliseerd kunnen worden, het beschikbare budget groeit dan.

Uit de berekening in de bijlage wordt duidelijk dat er een budget voor digitale leermiddelen beschikbaar komt van € 229.991 in drie jaar, dat is een bedrag van ruim € 77.000 per jaar. De 'winst' van het derde jaar wordt hiertoe deels naar voren gehaald.

Dit uit leermiddelen afkomstige budget zal niet onttrokken worden aan de leermiddelen maar op een andere manier worden ingezet.

- Voor arrangeren en ondersteunen
Docenten wordt ruimte gegeven voor het arrangeren van materialen voor vakgroepen (vakkenclusters of domeinen) en het ondersteunen van een team en/of een vakgroep (vakkencluster of domein) bij de oriëntatie op en keuze van bestaande materialen.
Hierbij wordt aangesloten bij de ervaring van de mensen die nu reeds bij

DigilessenVO en Les2.0 betrokken zijn. Deze personen kunnen ook betrokken worden bij deze taken. Zie ook de kadertekst op blz. 10.

- Het aanschaffen van door anderen vervaardigd materiaal (licenties).

In de gesprekken met vakgroepen en teams is de keuze van de leermiddelen en de manier van ondersteunen onderwerp van gesprek.

Daarnaast moet er rekening mee worden gehouden dat de nieuwe laptops en digiborden ook kosten met zich meebrengen. Deze kosten zijn voor een groot deel al in de meerjarenbegroting opgenomen. Nog niet opgenomen is de aanstelling van een 'laptopdokter'. De kosten van deze medewerker (een functie voor een starter op mbo-niveau (niv.3 of 4) worden – mede afhankelijk van de omvang van de functie - geschat op € 20.000 - € 30.000.- (schaal 5,

Rekenmodel

Er is uitgegaan van de gemiddelde kosten van een leermiddelenpakket zoals dat door de leverancier is aangegeven en het aantal leerlingen dat op grond van deze kosten een pakket heeft gekregen.

De leverancier heeft aangegeven hoeveel de totale kosten van werkboeken voor een locatie zijn. Er is een gemiddeld bedrag per leerling per locatie berekend.

Vervolgens zijn de ambities doorgerekend. In het model wordt er rekening mee gehouden dat het eerste jaar 60% van de huidige (papieren) werkboeken in klas 1 en 2 nog gebruikt wordt, dat 20% van de werkboeken vervangen wordt door digitaal werkmateriaal en dat 20% vervangen wordt door een als pdf opgeslagen werkboek. Het (papieren) werkboek wordt afgeschreven in 4 jaar (zie toelichting in de kadertekst op blz. 8).

Het is – voor het eerste jaar – een bescheiden stap. In de praktijk zouden meer werkboeken gedigitaliseerd kunnen worden, het beschikbare budget groeit dan.

Locatie 137 CCL	aantal leerlingen	prijs boekenpak ket	totaal bedrag	werkboek / II	kosten werkboeke n totaal		
onder (1,2)	167	€ 225	€ 37.512	€ 124	€ 20.650		
boven (3,4)	374	€ 213	€ 79.748	€ 124	€ 46.246		
totaal aantal II. werkboeken	541		€ 66.896	57%			
	ambitie		aant II	budget per II	beschikba ar budget	kosten pdf werkboek*	budget digitaal materiaal
jaar 1	40% klas 1+2		167	€ 49	€ 8.260	€ 1.032	€ 7.227
jaar 2	80% klas 1+2+3		354	€ 99	€ 35.018	€ 4.377	€ 30.641
jaar 3	95% alle klassen		541	€ 117	€ 63.551	€ 7.944	€ 55.607

Locatie 136 KL	aantal leerlingen	prijs boekenpak ket	totaalbedr ag	werkboek/ II	kosten werkboeke n totaal		
onder gh (1)	46	€ 269	€ 12.358	€ 100	€ 4.617		
onder h (1,2,3)	150	€ 277	€ 41.507	€ 100	€ 15.054		
onder v (1,2,3)	181	€ 301	€ 54.533	€ 100	€ 18.165		
boven h (4,5)	160	€ 273	€ 43.664	€ 100	€ 16.057		
boven v (4,5,6)	115	€ 326	€ 37.472	€ 100	€ 11.541		
totaal aantal II.	652						
kosten werkboeken gehele locatie			€ 65.434	35%			
gemiddeldeprijs werkboeken per leerling			€ 100				
	ambitie		aantal II	budget per II	beschikbaar budget	kosten pdf werkboek *	budget digitaal materiaal
jaar 1	40% klas 1+2		267	€ 40	€ 10.705	€ 1.338	€ 9.367
jaar 2	80% klas 1+2+3		377	€ 80	€ 30.268	€ 3.784	€ 26.485
jaar 3	95% klas 1 - 4		495	€ 95	€ 47.189	€ 5.899	€ 41.290

Locatie 131 KHL	aantal leerlingen	prijs boekenpak ket	totaalbedr ag	werkboek/ II	kosten werkboeke n totaal		
onder (1,2)	226	€ 210	€ 47.507	€ 100	€ 22.600		
boven (3,4 gtl)	160	€ 328	€ 52.486	€ 100	€ 16.000		
totaal aantal II.	386						
werkboeken			onbekend, prijs KL is aangehouden				
	ambitie		aantal II	budget per II	beschikbaar budget	pdf werkboek *	budget digitaal materiaal
jaar 1	40% klas 1+2		226	€ 40	€ 9.040	€ 1.130	€ 7.910
jaar 2	80% klas 1+2+3		306	€ 80	€ 24.480	€ 3.060	€ 21.420
jaar 3	95% alle klassen		386	€ 95	€ 36.670	€ 4.584	€ 32.086

totaal beschikbaar budget voor digitale leermiddelen jaar 1	€ 24.504
totaal beschikbaar budget voor digitale leermiddelen jaar 2	€ 78.546
totaal beschikbaar budget voor digitale leermiddelen jaar 3	<u>€ 128.984</u>
totaal beschikbaar in 3 jaar	€ 232.034
gemiddeld per jaar beschikbaar	€ 77.345

Voorbeeld 5: Atlas College

De ambitie om excellent onderwijs te verzorgen betekent dat het leermiddelenpakket waarmee leerlingen en docenten werken aan een hoge standaard moet voldoen. De criteria die onze standaard vormen hebben we weergegeven in hoofdstuk 2. Het is de vraag of een methode per vak, wat nu gangbaar is, daaraan kan voldoen. Willen we op weg naar een optimale mix van methoden en andere leermiddelen, op papier en in ICT-vorm, met een hoge kwaliteit, dan heeft dat financiële gevolgen. Hieronder beschrijven we de belangrijkste gevolgen.

'Schoolboekenbudget'

Het schoolboekenbudget per locatie ligt vast: het schoolboekengeld vermenigvuldigd met het aantal leerlingen. Locaties zullen opnieuw naar de verdeling van dit budget moeten kijken als het niet meer vanzelfsprekend is dat secties om de vijf jaar een nieuwe methode aanschaffen, maar andere arrangementen willen samenstellen en er bijvoorbeeld scholing en ICT ten behoeve van het leermiddelen arrangeren nodig is. De term schoolboekenbudget dekt dan de lading niet meer en daar gaan we iets anders voor bedenken.

Gratis leermiddelen kosten ook geld

Het groeiende aanbod aan leermiddelen via internet maakt dat er steeds meer te kiezen is. Een deel van de lesmaterialen op internet is gratis. Dat kan een besparing opleveren maar de tijd die nodig is voor het aanpassen van het materiaal, het inpassen in het eigen arrangement en het onderhoud daarvan moeten meegerekend en niet onderschat worden.

Kosten van zelf arrangeren en zelf maken

Zelf lessenreeksen maken of lesmateriaal zoeken en combineren is tijdrovend. Het werk van docenten daaraan moet bekostigd worden. Ook zijn er kosten voor redactiewerk, vormgeving en productie van de zelfgemaakte leermiddelen of arrangementen, want het materiaal moet er wel professioneel uitzien – dat geldt ook voor digitaal materiaal. Niet alle docenten kunnen dat allemaal zelf en er zal geïnvesteerd moeten worden in scholing. In hoofdstuk 4 schreven we al dat niet bepleiten om op grote schaal zelf leermiddelen te gaan ontwikkelen. Het zal zich op kleine schaal voordoen om hiaten in het arrangement te vullen en bij uitzondering als een docent echt in staat is om binnen een gegeven budget goed en goed overdraagbaar materiaal te maken.

Bekostigen van zelf arrangeren en zelf maken

Als er ruimte ontstaat in het schoolboekenbudget doordat secties en teams minder methodes aanschaffen, of andere keuzes maken kunnen daaruit ontwikkelkosten, productiekosten en scholing betaald worden. Voor werkboeken die bijvoorbeeld maar voor de helft gebruikt worden kun je een alternatief zoeken. Licenties voor toegang tot aanvullend digitaal lesmateriaal zijn niet meer nodig als je zelf gratis materiaal vindt met vergelijkbare inhoud. Een begroting vooraf is nodig om verantwoord te kunnen investeren. Dit geldt in sterkere mate voor overgangssituaties waarbij methode en nieuw materiaal nog naast elkaar nodig zijn. De Atlasschaal kan hier voordeel opleveren omdat we ontwikkeld materiaal kunnen uitwisselen en gezamenlijke scholingstrajecten kunnen opzetten. Met behulp van in paragraaf 2.3 omschreven praktijkcasussen willen we kosten en opbrengsten op middellange termijn van veranderingen in het leermiddelenarrangement in kaart brengen.

Voorbeeld 6: Baudartius College

Wat zijn de landelijk vastgestelde kaders?

Een vergoeding voor "gratis schoolboeken" van plusminus € 480.000 per jaar. De overheid heeft nauw omschreven welke leermiddelen uit het budget "gratis schoolboeken" moeten worden bekostigd. Daarvan mag het schoolbeleid niet afwijken.

Het afgelopen jaar hebben scholen eenmalig een invoeringssubsidie gekregen voor een "zachte landing" van het gratis schoolboeken beleid. Voor onze school bedroeg dit ruim € 45.000.

Wat zijn de kaders die zijn vastgesteld door het bestuur?

Het bevoegd gezag reserveert € 40.000 per jaar voor onverhoopte overschrijdingen van het schoolboekenbudget, € 10.000 in het ICT-budget voor educatieve software (w.o. ook licenties, ELO). Voor klassikale leermiddelen en in de vorm van sectiebudgetten wordt totaal € 75.000 per jaar begroot. De reproductiecapaciteit t.b.v. het onderwijsproces is

€ 34.000. Tenslotte wordt in de jaartaak plusminus 4000 klokuur, dus dat is € 150.000, aan het faciliteren van onderwijsontwikkeling besteed (Bijvoorbeeld in 2009: 400 uur per Docenten Werk Plaats (DWP), 200 uur voor sport (BSM/LO2), 400 uur voor NLT, wiD).

Alle bestellingen van schoolboeken en aanverwante leermiddelen vallen onder een centraal contract dat is afgesloten met Van Dijk Educatie, Dit contract heeft een looptijd tot 1 augustus 2014.

Uitspraak 1

Het totale folio, audiovisuele en digitale leermiddelenpakket moet worden gefinancierd uit een budget van pakweg € 750.000 (de lumpsum leermiddelen = €320 maal 1500 leerlingen = € 480.000) en (een deel van) het ICT-budget, repro, sectiebudgetten, budget klassikale leermiddelen en een deel van de jaartaaktijd t.b.v. DWP(de lijnen), nieuwe vakken en leergebieden.

Toelichting

Het totale bedrag dat voor de leermiddelen beschikbaar is wordt ook aan leermiddelen uitgegeven. Er vindt geen afroaming of uitbreiding plaats.

Gevolgen

Het leermiddelenbudget voor de vakgroepen is een gemaximeerd budget waaruit zij al hun leermiddelen moeten bekostigen. Voor de DWP's, lijnen en vakken in ontwikkeling wordt een deel van het budget opzij gezet. Dit kan in de vorm van een "interne subsidieaanvraag" worden verkregen.

Versleuteling van het budget voor de vakken vindt op kwantitatieve gronden plaats, nl. naar rato van het aantal uren op de lessentabel x het aantal leerlingen dat een vak volgt. T.b.v. DWP's, lijnen en nieuwe vakken wordt een kwalitatieve maatstaf gehanteerd, namelijk aard/omvang van innovatie. Toekenning van innovatietijd volgens de sleutel 10 voor 1. (10 klokuren voor 1 gearrangeerd lesuur).